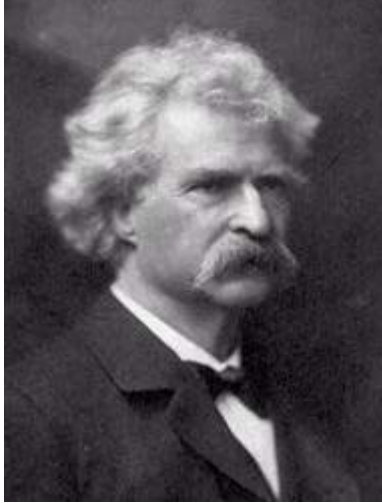

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏDƏNİYYƏT VƏ TURİZM
NAZİRLİYİ.**

F. KÖÇƏRLİ ADINA RESPUBLİKA UŞAQ KİTABXANASI ELMİ METODİKA
ŞÖBƏSİ.

Amerika yazıçısı Mark Tvenin anadan olmasının
175 illiyi münasibətilə (1835-1910)

Dünya şöhrətli yazıçı - Mark Tven

BAKI – 2010

Tərtibçidən

Mark Tven dünya ədəbiyyatının ən çox sevilən yazıçılarından biridir. Təsadüfi deyil ki, onun əsərləri dünya oxucularının ən çox müraciət etdiyi əsərlər sırasına daxildir. Yazıçının “Tom Soyerin macəraları” (1876), “Şahzadə və dilənçi” (1882), “Missisipidə keçən həyat” (1883), “Hekayələr toplusu”, “Heklberri Finnin sərgüzəştləri” (1884), “Qoruyucu mələyə məktub” (1887), “Fərsiz Vilson” (1894), “Janna Dark” (1896) əsərləri onu ən çox sevilən dünya şöhrətli bir yazıçıya çevirmişdir. Bu il dünyanın hər yerində ədəbiyyat həvəskarları Mark Tvenin 175 illiyini qeyd etməyə hazırlaşır. Bu münasibətlə dünyanın bir sıra ölkələrində yubiley tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. O cümlədən ölkəmizdə yazıçıya həsr olunmuş tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bu münasibətlə kitabxanamız Mark Tvenə həsr olunmuş vəsaiti sizə təqdim edir.

Vəsait iki hissədən ibarətdir. Girişdə Mark Tvenin həyat və yaradıcılıq yolu işıqlandırılır. İkinci hissədə isə kitabxanalarda keçiriləcək tədbirlər haqqında məlumat verilir.

GİRİŞ

Dünya oxucularının böyük kütləsini öz əsərləri ətrafında toplamaq hər bir yazıçıya qismət olmur. Buna nail olmaq üçün hərtərəfli dünyagörüşünə, kifayət qədər savada nail olmaq əsas şərtlərdən biridir. Belə yazıçılardan biri Amerikanın görkəmli yazıçısı Mark Tvenidir. Mark Tven 30 noyabr 1835-ci ildə ABŞ-ın Missouri əyalətinin Florida bölgəsində dünyaya gəlmişdir. O yeddi uşaqly bir ailənin altıncı uşağı və sağ qalan üç qardaşdan biri idi. Ailəsi, Mark dörd yaşında ikən Mississippi Çayı sahilindəki Hannibala şəhərinə köçməli olur. Mark Tven sonralar yaratdığı məşhur romanları bu bölgədəki müşahidələrinə söykənərək yazmışdı. O biznesmenlik və vəkillik edən atasını on bir yaşında ikən sətəlcəmdən itirincə təhsilini atıb, köməkçi olaraq bir mətbəədə işə başladı. 1851-ci ildə böyük qardaşı Orionun sahibi olduğu yerli qəzet redaksiyasında işləməyə başladı. On səkkiz yaşında dünyanı kəşf etmək arzusunda olan gənc Mark ABŞ-ın müxtəlif əyalətlərini gəzməyə başlamış, eyni zamanda müxtəlif mətbəələrdə işləmişdi. Dörd il sonra Missuriyə qayıtmış və Mississippi çayındakı buxarlı gəmilərdə kapitanlıq etmək istəmişdi. Kapitanlıq imtahanlarına hazırlıq üçün səylə çalışırdı. Çayın hər yerini öyrənməsi yazıçının iki ilini almışdır. Ona bu işdə Henri adındakı qardaşı yoldaşlıq edirdi. Qardaşını itirən Mark Tven 24 yaşında kapitanlıq səlahiyyətini öz üzərinə götürdü. Sonralar mədəncilik işi müvəffəqiyyətsizliklə nəticələnən yazıçı məqalələr yazaraq müxtəlif əyalətləri gəzməyə başladı. “Mark Tven” adıyla imzaladığı ilk məqaləsi “Carsondan Məktub” adlı məqaləsi idi.

Yazıçı 18 noyabr 1865-ci ildə “New York Saturday Pres” adlı qəzetdə nümayiş olunan “Klaravasda Tullanan Qurbəğa “ adlı hekayə ilə ədəbiyyata ilk addımını atdı. Yazıçının kömür şaxtası düşərgəsində mədəncilərdən dinlədiyi, yerli bir əhvalata əsaslanaraq yazdığı bu hekayəsi, 1867-ci ildə nümayiş olunan ilk kitabında da yer aldı. İki il sonra yenə yerli bir qəzetin istəyi üzərinə Aralıq dənizində bir gəmi səyahətinə çıxan yazıçı bu dövrdə qələmə aldığı yazılarını cəmləşdirib “Xarici Ölkə” adlı kitabında topladı. Beləliklə də o öz ölkəsində çox məşhur komediya yazıçısına çevrildi. Pul qazanmaq üçün müxtəlif işlərə sərmayə qoyan Mark Tvenin cəhdləri həmişə pul itkisiylə nəticələnirdi. 1885-ci ildə qurduğu nəşriyyat işə müflisləşməsinə gətirib çıxardı. “Heklberri Finnin Macərələri” romanını nəşr edən nəşriyyat işə bu kitabla əldə etdiyi müvəffəqiyyəti bir daha əsla tuta bilmədi. 1896-ci ildə 23 yaşındakı qızı Susyun, daha sonra həyat yoldaşının ölümündən böyük sarsıntı keçirən Mark Tvenin ruhi böhranları həyatı boyunca zaman-zaman təkrar baş qaldırırdı.

Yazıçı ömrünün son illərində müstəmləkəçiliyi, irqi düşmənçiliyi, qazanc ehtirasını, dini ikiüzlülüğü sət bir dillə tənqid edən yazılar yazmışdır. 1909-cu ildə 29 yaşındakı kiçik qızının ölümü həyatın Mark Tvenə vurduğu son zərbə oldu. Yazıçı 1906-cı ildə yazmağa başladığı bioqrafiyasını tamamlamadan keçirdiyi ürək narahatlığı nəticəsində 21 aprel 1910-cu ildə həyatını itirdi.

Mark Tven illərdir həyatla vidalaşmış olsa da, onun “Tom Soyerin macərələri” (1876), “Şahzadə və dilənçi” (1882), “Missisipidə keçən həyat” (1883), “Hekayələr toplusu”, “Heklberri Finnin sərgüzəştləri” (1884), “Qoruyucu

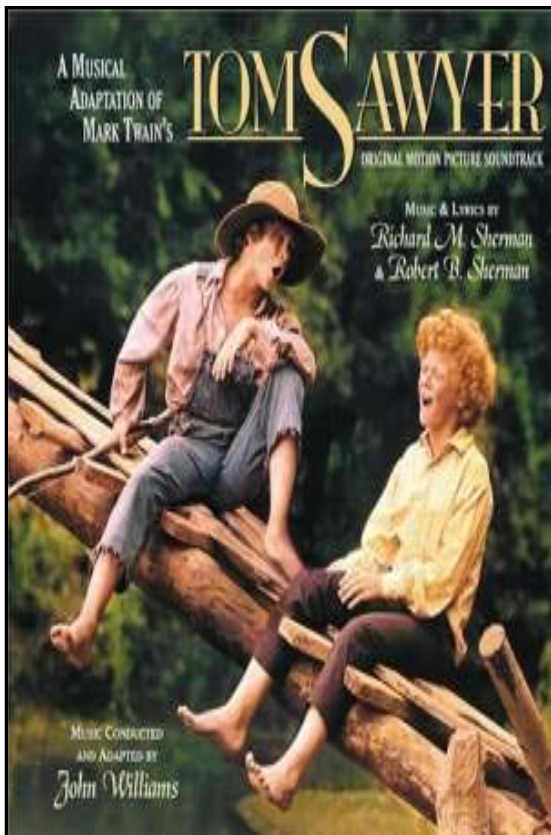
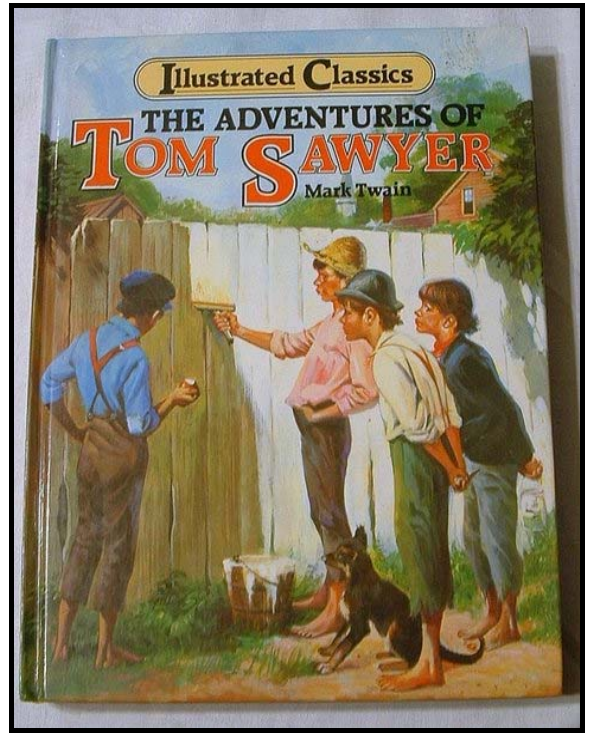
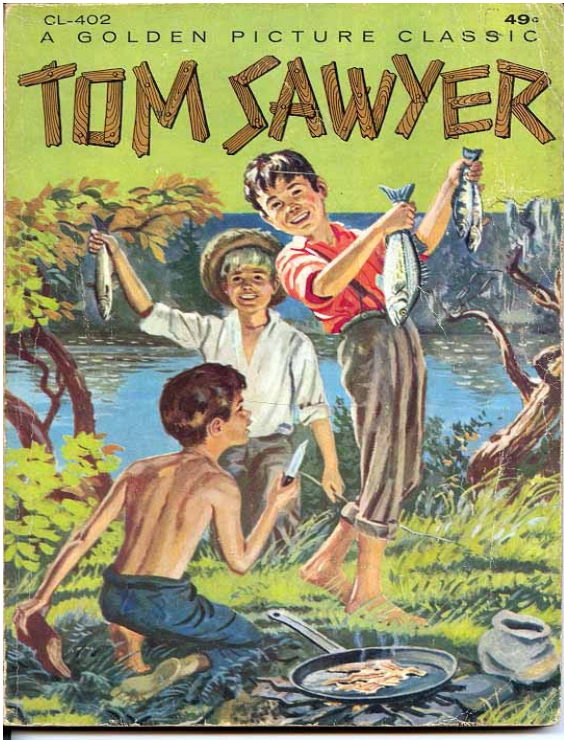
mələyə məktub” (1887), “Fərsiz Vilson” adlı əsərləri hər bir dövr üçün aktualdır və hər zaman oxucuların sevimli kitabları sırasında yer alır.

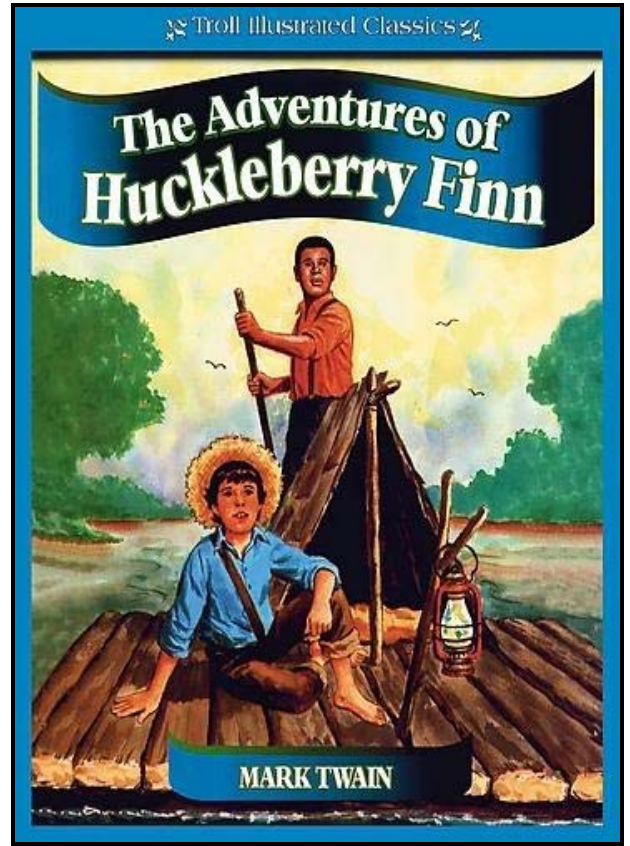
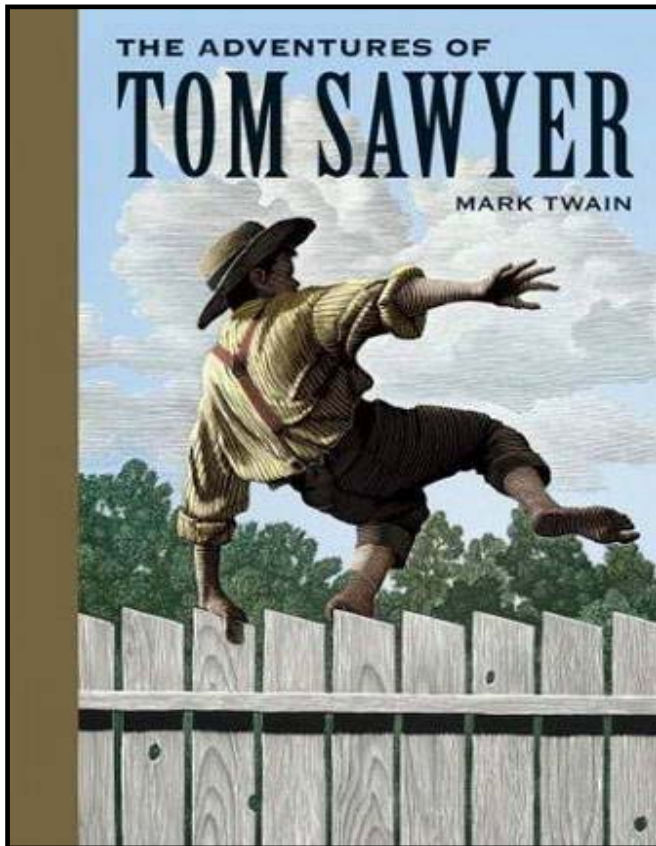
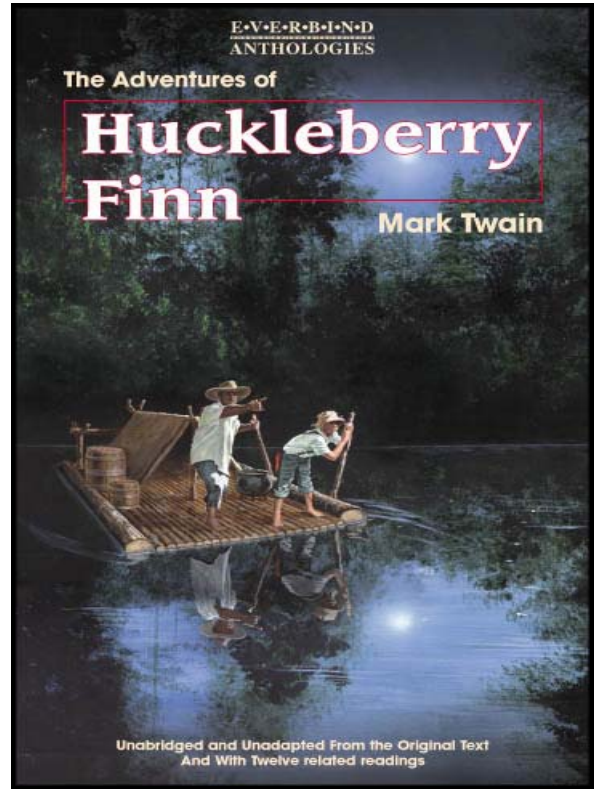
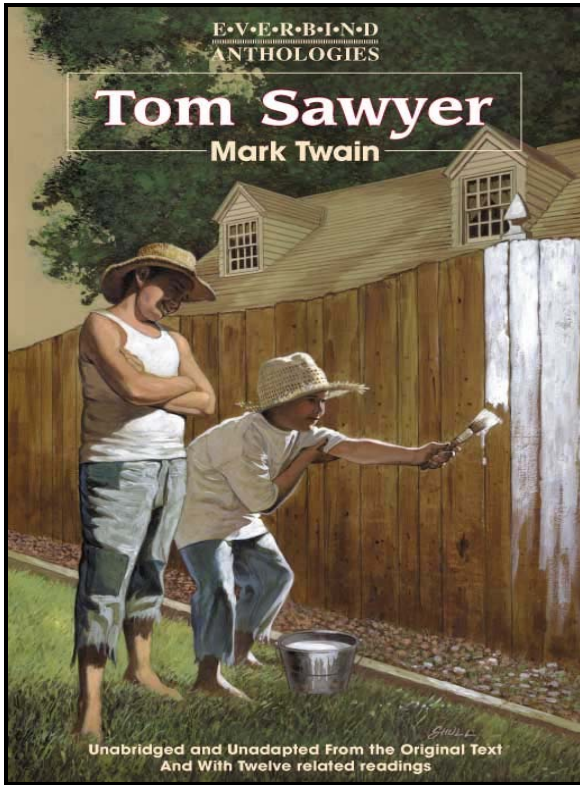
II. Keçiriləcək yubiley tədbirləri.

Mark Tven dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən biridir. Onun “Tom Soyerin macəraları” (1876), “Şahzadə və dilənçi” (1882), “Missisipidə keçən həyat” (1883), “Hekayələr toplusu”, “Heklberri Finin sərgüzəştləri” (1884), “Qoruyucu mələyə məktub” (1887), “Konnektikutdan olan Yanki kral Arturun sarayında” (1889), “Fərsiz Vilson” (1894), “Janna Dark” (1896) adlı əsərləri dünya ədəbiyyatı inciləri arasında özünəməxsus yer tutur. Yazıçının kiçik yaşlı uşaqların həyatından bəhs edən əsərləri bütün oxucuların, o cümlədən də, kiçik yaşlı oxucuların şəxsi kitabxanalarında sevimli kitabları arasında yer alır. Belə ki, bu əsərlər hər bir dövrün azyaşlılarının böyük rəğbətini qazanmış əsərlərdir. Xüsusən də “Tom Soyerin sərgüzəştləri”, “Şahzadə və dilənçi”, “Heklberri Finin sərgüzəştləri” kiçik yaşlı oxucularda maraq yaradır və onların dünyagörüşünün artmasına kömək edir.

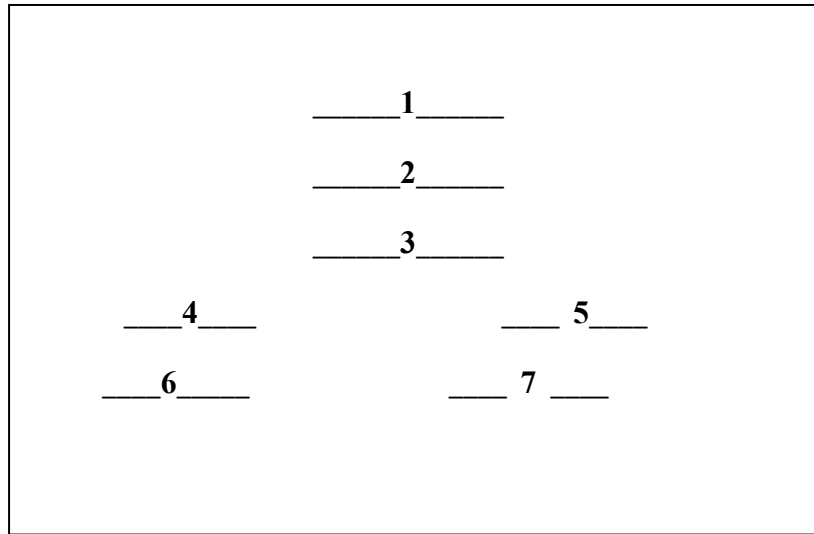
Mark Tven kimi bir yazıçının az yaşlılara tanındılması kitabxanaların üzərinə böyük öhdəliklər qoyur. Bununla əlaqədar kitabxanalarda maraqlı yubiley tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulmalıdır. Bu tədbirlər arasında əyani-kütləvi tədbirlər xüsusi yer tutur. Çünki alimlərin araşdırmalarına görə uşaqlar əyani şəkildə gördükləri hadisələrin təsirinə daha tez düşürlər, nəinki eşitdiklərinin. Elə bu səbəbdən də kitabxanalarda əyani kütləvi tədbirlərin keçirilməsi olduqca əhəmiyyətlidir. Belə kütləvi tədbirlərdən biri də sərgilərdir. Xüsusən də, kitab və rəsm sərgiləri ən çox sevilən tədbirlərdəndir. Onu da qeyd edək ki, tanınmış yazıçının dünyanın bir sıra ölkələrində kitabları işıq üzü görmüşdür. Həmin kitabların üz qabıqlarından təşkil olunmuş sərgini sizə təqdim edirik.

Şəkil sərgilərindən başqa yazıçının kitablarının sərgisi də oxucuların marağına səbəb olar. Sərginin sxemini aşağıda sizə təqdim edirik.

1. **Başlıq** – “Dünya şöhrətli yazıçı”
2. Portret və yazıçının əsərlərinə çəkilmiş illustrasiyalar.
3. **Yarım başlıq** – Seçilmiş əsərləri.
4. Şahzadə və dilənçi.
5. Tom Soyerin sərgüzəştləri.
6. Heklberri Finnin macəraları.
7. Приключение Тома Сойера

Mark Tvenin əsərlərini azyaşlı uşaqlara tanımaq məqsədilə kitab icmallarının keçirilməsi məqsədə uyğundur. Mark Tvenin əsərləri respublikamızda son illər ərzində təkrar nəşr olunmuşdur. Belə kitablardan biri “Seçilmiş əsərlər” adı altında çapdan çıxmışdır ki, həmin kitabın icmalının keçirilməsi oxucuların marağına səbəb olar. Kitab İlham Əliyevin “Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında” 12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə nəşr olunub və ölkə kitabxanalarına hədiyyə edilmişdir. Kitabı 2005-ci ildə “Öndər nəşriyyat” çapdan buraxmışdır. Bu kitabda Mark Tvenin iki romanı: “Tom Soyerin macəraları”, “Heklberri Finnin macəraları”, əsərləri oxuculara təqdim olunur. Birinci romanın qəhrəmanı balaca Tomdur. O, Polli xalanın sözündən çıxsa da, şiltaqlıq etsə də, oxucular tərəfindən sevilir. Çünki bu oğlan bütün hərəkətlərində olduqca səmimidir. Tom hətta onu öz nəsihətləri ilə tənqə gətirən Polli xalanı belə cəzalandırmaq istəyir. Tomun fikrincə ancaq onun ölümü Polli xalanı ona nahaq yerə “əzab verdiyinə” görə peşman edə bilər. Tom

dərs oxumağı sevmir. Onun özünəməxsus fantaziyalar aləmi var. O macərə axtarır, xəzinəyə sahib olmaq istəyir. Sonda balaca Tom öz istəyinə nail olur. Mark Tven bütün əsər boyu hər bir hadisəni böyük məharətlə uşaqların nöqtəyindən qələmə almış, onların düşüncə və hərəkətlərini dəqiqliklə ifadə edə bilmişdir. Elə buna görə də yazıcının bu əsərləri kiçik oxucularımızın ən çox sevdiyi və müraciət etdiyi ədəbiyyatlar arasında yer alır.

Kitabda öz əksini tapan ikinci əsər isə “Heklberri Finnin macəraları” romanıdır. Burada yazıçı əsərin qəhrəmanları ilə, “Tom Soyerin macəraları” əsərinin qəhrəmanlarını qarşılaşdırır. Yazıçı zənci obrazını romana gətirməklə irqi ayrışdırılıya öz nifrətini bildirir. Oxucu tez-tez əsərdə insan hüquqlarının pozulmasının, şəxsiyyətin alçaldılmasının şahidi olur. Əsərin əvvəlində balaca dindar oğlan olan Heklberri sonda hadisələrə daha ayıq gözlə baxan diribaş bir uşağa çevrilir. Hər iki əsər oxucular üçün maraqlı, olmaqla yanaşı, həm də ibrətamizdir.

Oxucuların Mark Tvenin bu və digər əsərləri haqqında fikirlərini və biliklərini yoxlamaq məqsədilə onlar, eyni zamanda məktəb şagirdləri arasında test sorğuları təşkil etmək olar. Belə test nümunələrindən birini sizə təqdim edirik.

Test

1. Yazıçı Mark Tven neçənci ildə anadan olmuşdur?
  - A. 1835*
  - B. 1960
  - C. 1888
  - D. 1870
2. Mark Tven hansı xarici ədəbiyyatın nümayəndəsidir?
  - A. İngiltərə
  - B. Amerika*
  - C. Rusiya
  - D. Kanada
3. Aşağıdakılardan hansı Mark Tvenin əsəridir?
  - A. “Səfillər”
  - B. “Başsız atlı”
  - C. “Dəfinələr adası”
  - D. “Şəhzadə və dilənçi”*
4. Mark Tvenin hasarı “məharətlə rəngləyən” qəhrəmanı necə adlanır?
  - A. Tom Soyer*

- B. Heklberri
  - C. Cim
  - D. Sid
5. “Şahzadə və dilənçi” kimin əsəridir?
- A. Mark Tven*
  - B. Viktor Hüqo
  - C. Ernest Heminquey
  - D. Teodor Drayzer
6. Zənci uşaq **Cim** Mark Tvenin hansı əsərinin obrazıdır?
- A. “Tom Soyerin macəraları”
  - B. “Heklberri Finnin macəraları”*
  - C. “Şahzadə və dilənçi”
  - D. “Tom Soyer xaricdə”
7. Amerika təhsilinin tənqidi Mark Tvenin hansı əsərində öz əksini tapmışdır?
- A. “Hannibalda müəmmalı tanış”
  - B. “Şahzadə və dilənçi”
  - C. “Tom Soyerin macəraları”*
  - D. “Heklberri Finnin macəraları”
8. Mark Tvenin “Heklberri Finnin macəraları”, “Tom Soyerin macəraları” əsərləri hansı janrda yazılmışdır?
- A. Povest
  - B. Roman *
  - C. Poema
  - D. Hekayə
9. Mark Tvenin hansı əsərində balaca şahzadənin başına gələn macəralardan bəhs olunur?
- A. “Avropada piyada”
  - B. “Hannibalda müəmmalı tanış”
  - C. “Şahzadə və dilənçi”*
  - D. “Sadələvh - Vilson”
10. Mark Tvenin bu il neçə illik yubileyi qeyd olunur?
- A. 160
  - B. 175*

C. 190

D. 200

Kitabxanalarda keçirilən maraqlı tədbirlərdən biri kitab müzakirələridir. 175 illik yubileyi münasibətilə Mark Tvenin kitablarının müzakirəsinin keçirilməsi oxucularda maraq doğurar. Belə ki, son illərdə yazıçının əsərləri ölkəmizdə yenidən işıq üzü görmüşdür. Belə kitablardan birində Oskar Uayldın əsərləri ilə yanaşı Mark Tvenin “Şahzadə və dilənçi” əsəri də yer almışdır. Kitab müzakirəsində kitabxanaçı qonaqlara bu əsər haqqında geniş məlumat verir:

“Hörmətli qonaqlar!

Bildiyimiz kimi Mark Tven dünya şöhrətli yazıçılardan biridir. Onun bütün kitablarını böyükdən-kiçiyə, hamı sevərək oxuyur. Belə əsərlərdən biri “Şahzadə və dilənçi” povestidir. Povestdə iki əkiz qardaşın həyatından bəhs olunur. Belə ki, povestdə əsl həyatdan xəbərdar olmayan şahzadənin başına gələn macərələr yazıçı tərəfindən olduqca maraqlı qələmə alınmışdır. Elə bu səbəbdən də əsəri həyəcənsiz oxumaq qeyri-mümkündür. Əsərdə şahzadə adi kəndlinin məşəqqətli, əzablı həyat sürməsinin şahidi olur. Povestin bir yerində göstərilir ki, şahzadə dilənçi Tomun bacılarına belə xidmətçilərin xidmət göstərməli olduğunu fikrindədir. Ancaq Tom onların xidmətçilərinin olmadığını söyləyir. Onlar arasında belə bir söhbət olur:

“ - Elə isə, deyin görüm, - şahzadə Tomdan soruşur, - bəs onlar xidmətçilərsiz necə keçinirlər. Kim onlara yatmazdan əvvəl paltarlarını soyunmağa kömək edir? Səhər yuxudan duranda onların paltarlarını kim geyindirir?”

Tom belə cavab verir:

“- Heç kim ser. Siz istəyirsiniz ki, onlar paltarlarını soyunub heyvan kimi lüt yatsınlar?

- Lüt nə üçün, bəyəm onların bircə dənə donu var?”

Yazıçı Tom Kent adlı obrazda bir çox müsbət və xoşagələn xüsusiyyətləri cəmləşdirmişdir. Belə ki, o özünün düşüncə tərzini, həyata dərin bələd olması ilə seçilir və sarayın rütbəli şəxslərindən yüksəkdə durur. Bu səbəbdən də kitab hər yaşdan olan oxucu qrupu üçün böyük əhəmiyyətə malikdir. İnanırıq ki, kitab kitabsevərlər tərəfindən rəğbətlə qarşılanacaq”.

Mark Tven dünya şöhrətli bir insan olduğu üçün onun həyatında baş verən maraqlı hadisələr yəqin ki, yazıçının oxucuları üçün maraqlı olar. Bunu nəzərə alaraq kitabxanaçılar tərəfindən oxuculara nəql edilməsi üçün yazıçının həyatı ilə bağlı bir neçə maraqlı və gülməli hadisəni sizə təqdim edirik.

***

Mark Tven redaktor işlədiyi zaman onun yanına bir yazıçı gəlir. Onun gözünün altında ağır zərbənin təsirindən yaranan böyük bir ləkə vardı. Mark Tven kişinin yazılarını diqqətlə nəzərdən keçirəndən sonra başını qaldırdı, kişinin göyərən gözünə baxdı və dedi:

- Ah ser, mən sizi gözəl başa düşürəm, yəqin gözünüz bərk ağrıdır. Ancaq deyin görüm siz öz yazılarınızı mənim yanına gətirməzdən əvvəl hansı redaksiyaya müraciət etmişdiniz ki?

***

Bir dəfə Mark Tven anonim bir məktub alır. Hansı ki, orada cəmi bir söz yazılmışdı: "Donuz".

Ertəsi gün yazıçı öz qəzetində həmin məktuba belə bir cavab ünvanladı:

- Adətən mən imzasız məktublar alıram. Ancaq dünən ilk dəfə olaraq məktubsuz imza almışam.

***

Öz qəbul günlərinin birində Mark Tven bir qadınla söhbət edirdi. Yazıcının əhval-ruhiyyəsi çox yüksək idi. O müsahibinə belə bir komplement söylədi:

- Siz çox möhtəşəmsiniz. Belə bir komplementdən fərəhlənən qadın cavab verdi:
  - Mən sizin bu komplementinizə qarşılıq heç bir söz tapa bilmirəm.
- Yazıçı gülərək:
- Onda siz də mənim kimi edin. Yalan danışın.

Yazıcının başına gələn maraqlı hadisələrdən başqa onun tərbiyəvi aforizmləri də oxucular üçün faydalı ola bilər. Belə aforizmlərdən bir neçəsini sizə təqdim edirik.

1. Nə deyəcəyini bilmədiyən zaman yalnız həqiqəti de.
2. Dünyada insan üçün ən əziz şey sonuncu dəfə nəfəs almaqdır.
3. Nə yaxşı ki, dünyada axmaqlar var. Əgər onlar olmasa idi, biz uğur qazana bilməzdik.
4. İqlim, bizi əhatə edən insanlardan asılıdır.
5. Yalanla pişik arasında ancaq bir fərq var. O da, pişiyin doqquz canlı olmasıdır.
6. Dostluq elə müqəddəs, şirin, və daimi bir hissdır ki, onu ömrü boyu qoruyub saxlamaq olar.
7. Əgər insanı, insan yaratmış olsaydı, o öz yaratdığıının tutduğu əməllərdən utanardı.
8. İnsanın özünü cəsarətləndirməyin ən yaxşı yolu, başqasını cəsarətləndirməkdir.

9. Siqareti atmaq çox asandır. Mən özüm onu, artıq bir neçə dəfə atmışam.

10. Düzgünlük sahib olduğumuz ən qiymətli sərvətdir hansı ki, ondan səmərəli istifadə etməliyik.

Uşaqların sevimli kitabxana tədbirlərindən biri səhərciklərdir. Mark Tvenin bir-birindən maraqlı əsərlərindən istifadə edərək oxucuların marağına səbəb ola biləcək rəngarəng səhərciklər hazırlayıb onlara təqdim etmək olar. Belə nümunələrdən birini sizə təqdim edirik.

(Polli xala səhnədə görünür. O, o tərəf, bu tərəfə boylanır və Tomu çağırmağa başlayır.)

Polli xala: Tom, Tom.

(Cavab eşidilmir.)

Polli xala: Çox qəribədir, görəsən bu uşaq harada itib-batıb!... To-o-om.(üzünü qonaqlara tutaraq) Ay uşaqlar, siz bizim Tomu görməmişiniz?

(Uşaqlar başlarını yelləyərək onu görmədiklərini bildirirlər.)

Polli xala: To-o-om haradasan?

(Birdən arxada səslər eşidilir və Polli xala qaçmaq istəyən Tomu yaxalayır.)

Polli xala: De görüm, sən anbarda nə edirdin? Bir əllərinə, ağızına bax. Bu nədir belə?

Tom: Bilmirəm, xala.

Polli xala: Amma mən bilirəm. Bu mürəbbədir. Yüz dəfə sənə demişəm ki, mürəbbəyə əl vurma. Bir burada oturan uşaqlara bax. Heç olmasa onlardan utan. Mən əminəm ki, bu uşaqların heç biri öz böyüklərinin sözündən çıxmır. Elə deyilmi uşaqlar?

(Uşaqlar başları ilə təstiqləyirlər.)

Polli xala: Bu gözəl uşaqlar bura səninlə və yoldaşlarınla görüşməyə gəlirlər. Sənsə qaçıb anbardan mürəbbə oğurlayırsan.

(Polli xala bu sözləri deyir və səhnəni tərk edir.)

Tom: Bəs Cimlə Hek və Sid haradadır? Uşaqlar, bir halda ki, siz mənimlə və dostlarımla görüşə gəlmisiniz, onda gəlin birlikdə Heki, Cimi və Sidi çağırmaq.

Hamı: Hek! Cim! Sid!

(Hek, Sid və Cim səhnəyə çıxırlar.)

Hek : Uşaqlar, eşitdik ki, bizimlə görüşə gəlmisiniz, çox sevindik. Yəqin xəbəriniz var ki, biz dünyaşöhrətli yazıçı Mark Tvenin yaratdığı qəhrəmanlarıq.

- Cim: Dostlar, siz , Mark Tveni tanıyırsınızmı?
(Uşaqlar “Bəli” cavabını verirlər.)
- Hek: Onda gəlin sizinlə kiçik bir oyun keçirək. Biz sizə yazıçının həyatı, onun yaradıcılığı ilə bağlı suallar verək. Siz də onları cavablandırın. Düzgün cavab verənlərə Mark Tvenin bir-birindən maraqlı kitablarını hədiyyə edəcəyik.
- Tom: Sualları mən özüm verəcəyəm.
- Sid: Yox, Tom, cığallıq etmə. Sualları növbə ilə uşaqlara təqdim edəcəyik.
- Tom: Yaxşı, onda ilk sualı uşaqlara mən verəcəyəm. Uşaqlar, deyin görüm Mark Tvenin ən yaxşı, ən qoçaq, ən sevimli əsər qəhrəmanı kimdir?
(Uşaqlar xorla: Tooom)
- Tom: Siz yaman ağıllı, savadlı uşaqlarsınız. (O üzünü Sid, Hek və Cimə tutur və çiyinlərini çəkir.) Düz sözə nə deyəsən.
- Hek: Tom, sən nə yaman təvazökar oğlansan. İkinci sualı da dostlara mən verəcəyəm. Uşaqlar, tapın görüm mən Mark Tvenin hansı əsərinin qəhrəmanıyam?
(Cavab: “Heklberri Finnin macəraları”)
- Sid: İndi isə deyin görək Mark Tvenin əkiz qardaşların həyatından bəhs edən əsəri necə adlanır?
(Cavab: “Şəhzadə və dilənçi”. Uşaqlar bütün suallara cavab verdikdən sonra onlara kitab hədiyyə olunur.)
- Hek: Dostlar, sizinlə söhbət maraqlı idi. Ancaq çox təəssüf ki, sağollaşmaq vaxtı yetişdi.
- Tom: Sonda sizinlə sağollaşırıq və sizi “Tom Soyerin macəraları” adlı cizgi filminə baxmağa dəvət edirik.

Sonda xarici kinomotoqrafların çəkdiyi, lakin azərbaycan dilinə dublyaj olunmuş “Tom Soyerin macəraları” adlı cizgi filmi uşaqlara təqdim olunur.

Ədəbiyyat siyahısı

Internetdə:

www.google.az

Kitablar:

1. Mark Tven. Seçilmiş əsərləri. B.: “Öndər nəşriyyat”, 2005, 464 səh.
2. Mark Tven. Seçilmiş əsərləri. – B.: “Şərq-Qərb”, 2009, 512 s.
3. Mark Tven. Şahzadə və dilənçi, Oskar Uayld. Nağıllar. B.: “Öndər nəşriyyat”, 2005, 336 s.

Tərtib edən: Xəyalə Xəlilova – F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının baş kitabxanaçısı

Redaktor: Fizurə Quliyeva – F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının direktoru